

Gymnázium Přírodní škola

Expedice Poloniny 2014

Autor: Kryštof Kolíbal

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Macháček

Odevzdáno: 26. 2. 2015

Děkuji svému vedoucímu práce, panu učiteli Macháčkovi, a svému otci, který mi během práce pomáhal.

Obsah

1. Úvod	4
2. Metodika práce	4
3. Osobní pohled – deník.....	5
4. Souhrn věcných informací o NP Poloniny	8
5. Mapa trasy	10
6. Doplnění Wikipedie	11
7. Závěr.....	12
8. Použitá literatura	12
9. Fotografická příloha	13

Úvod

Záměrem mé praktické maturity bylo podat zprávu formou deníku o naší expedici do Národního parku Poloniny na Slovensku, který jsme absolvovali 11.-20. srpna 2014. Toto téma jsem si vybral, protože mě příroda zajímá a napsat tuto zprávu bylo pro mne časově adekvátní. Tato zpráva se skládá ze čtyř částí. První částí je můj osobní pohled – deník.

Druhou částí je mnou psaný souhrn věcných informací o národním parku. Třetí část je vlastnoručně malovaná mapka, která zachycuje nejdůležitější body naší trasy. Čtvrtá část je fotografická dokumentace. S použitím poznatků načerpaných při tvorbě toho článku jsem doplnil stránku Národní park Poloniny na Wikipedii

Metodika práce

Ze svých vzpomínek jsem zrekonstruoval program den po dni. Při psaní jsem si pomáhal fotkami, které jsem fotil v průběhu cesty. Druhá část byla sepsána z internetových zdrojů, konkrétně z vlastních stránek Národního parku Poloniny a z příslušných hesel na Wikipedii. Mapa jsem vytvořil ručním obkreslením obrysu z Mapy.cz, poté jsem ručně domaloval trasu a důležité body. Nakonec jsem mapu oskenoval a upravil detaily ve Photoshopu. Fotografie jsem fotil v průběhu cesty.

Osobní pohled – deník

1. Nápad a příprava
2. Cesta vlakem
3. První den
4. Druhý den
5. Třetí den
6. Čtvrtý den
7. Pátý den
8. Šestý den
9. Odjezd domů

1. Nápad jet na Slovensko do Národního parku Poloniny vznikl v zimě 2013, když jsme se dozvěděli o novém dokumentárním filmu Vlčie hory. Film pojednává o zastrčené části Karpat v severovýchodním cípu Slovenska, kde dosud žijí vlci, medvědi a zubři. Myšlenka jet do opuštěného koutu přírody, který leží kousek od Česka, byla velmi zajímavá. Proto jsme s tátou oslovili několik kamarádů, se kterými jsme už vícekrát na podobných výpravách byli, jestli by měli zájem jet s námi.

2. Nakonec vše domlouváme a v pondělí 11. srpna 2014 odjíždíme z Prahy z Hlavního nádraží, můj táta, dva kamarádi Marian a Hubert, Hubertův táta Ivan a já, lehátkovým vlakem na Slovensko do města Humenného. Cesta trvala celou noc, ale visutá lehátka v kupé byla naštěstí pohodlná, takže cesta byla příjemná.

3. Do Humenného dorážíme v půl desáté dopoledne, takže si na nádraží dáváme oběd a pak hodinu čekáme na vlak do Stakčina. Při jízdě motorákem oba kamarádi usínají a já si z vlaku prohlížím asi kilometr dlouhý hřbitov táhnoucí se podél železniční trati. Dorážíme do městečka Stakčín a dále už musíme 20 km pěšky. Procházíme kolem přehrady na pitnou vodu jménem Starina, kde potkáváme dva tažné koně, kteří se napájí z přehrady. S blížícím se večerem rozbíjíme tábor na malé mýtině kus od cesty, kde taktéž nabíráme vodu v blízkém pramenu. Pomalu začíná pršet a i zem je rozmáčená po předchozích deštích. Natahujeme plachtu mezi stromy a za zvuku deště večeříme.

4. Brzo ráno vyrážíme dále po rozbité asfaltce a po cestě míváme trosky vesnic vysídlených kvůli stavbě přehrady. Slunce praží na rozpálený asfalt a nás už pořádně bolí nohy. „Rada starších“ nám utekla dopředu, a proto se zastavujeme, uvelebujeme se na balících sena a svačíme namleté vločky s müsli. Docházíme do bývalé vesničky Ruské, kde na nás už tátové čekají. Zjišťujeme, že jsme po asfaltce ušli 20 km. Protože jsme unavení a pozvolna se schyluje k večeru, tak se rozhodujeme zůstat a utábořit se v blízkém altánu.

5. Ráno přemýšlíme, zda jít dále oklikou po značené cestě na Ruské Sedlo, nebo odbočit a vyjít po strmé lesní cestě rovnou na hřeben. Rozhodujeme se pro riskantnější nápad a vyrážíme nahoru. Po několika kilometrech se ale cesta na bočním hřebeni ztrácí a dál jdeme jen podle citu. Pak trochu zabloudíme a zkusíme jít strmým svahem pěšinkou po vrstevnici, která nás ale odvádí pryč od hlavního hřebene. Nakonec přesvědčuji zbytek skupiny, že nejlepší bude zkusit jít divokým terénem rovnou vzhůru na hřeben, protože po vrstevnici bychom mohli jít takhle až donekonečna. Nápad se nakonec vyplácí a my obědváme už nahoře na hřebeni hned vedle turistické stezky. Po hodině odpočinku opět vyrážíme po hlavním hřebeni dále směrem na východ. Před námi je 15 km... Po několika hodinách chůze v krásném terénu se schyluje k večeru a začíná pršet, takže stranou od stezky roztahujeme plachtu, zabívakujeme a díváme se skrz provazce deště do krajiny.

6. Ráno se probouzíme do vlhka a snídáme borůvky, které pokrývají velké plochy na okolních svazích. Poměrně brzo vyrážíme dále a konečně potkáváme první turisty. Poláci, Slováci, Ukrajinci, cyklisté i skupinky jednodenních turistů s trekkingovými hůlkami a minibatůžky. Pozorujeme, že jsme jediní, kdo mají velké batohy a jsou tu na více dní. Po perném dnu konečně přicházíme na sedlo pod Ďurkovcem. Zde také obědváme naši obvyklou stravu, chleba, lovecký salám, sýr a máslo. Rozhodujeme, že si zde odpočineme, a tak dvě hodiny pospáváme na svazích pod hřejícím sluníčkem. Nemáme už moc vody, proto sbíhám ze strmého srázu, kde by uklouznutí znamenalo, že se člověk skutálí pár stovek metrů dolů, a z pramene nabírám vodu do lahví. Kamarádi mezitím spásají okolní borůvky. Po další hodině odpočinku vyrážíme výš na vrchol Ďurkovec kde potkáváme dva cyklisty-sjezdaře, kteří nás pozdraví a za chvíli se už řítí z kopce dolů. Scházíme dolů a zase stoupáme nahoru a přitom procházíme nádhernými bukovými lesy, maliništěmi i svahy porostlými borůvkami. Přes hory a doly docházíme do jednoduchého altánu a debatujeme o tom, jestli půjdeme dále, kde podle mapy by po dvou hodinách cesty měla být lepší, uzavíratelná chata. Protože to je fifty-fifty, tak rozhoduje hod mincí a my zůstáváme v altánu. Až na několikátý pokus se nám daří rozdělát oheň, protože papír s sebou nemáme, všechno dřevo je po dešti vlhké a okolo jsou jen buky, a tudíž žádné smrky, které by nám mohly poskytnout chrástí na zátop. Na čadícím ohýnku si děláme instantní polévku a večeříme. Po večeři nám můj táta navrhuje, že nám přečte kus z Úzké stezky do vnitrozemí, což je krátká knížka haiku od japonského básníka Bašóa. Při čtení nás několikrát vyrušují pohraničníci jedoucí kolem na čtyřkolkách. S jemně šumícím deštěm posloucháme a po několika hodinách usínáme.

7. Další den ráno za mlhy vyrážíme dále do kopců a užíváme si krásy a volnosti slovenské přírody. Po několika hodinách chůze si uvědomujeme, že kdybychom chtěli včera večer dojít do té druhé chaty, tak by nám to zabralo mnohem více času, než jsme si původně mysleli. Pomalu už se blíží konec naší expedice a my máme ještě fůru času. Proto se rozhodujeme strávit dnešní odpoledne a zítřejší ráno v malé chatě, která se nachází v sedle pod Čierťazou . My tři kluci si užíváme volna lezením po stromě. Nemáme čím topit, a tak dvě hodiny lezu se sekerkou za pasem po okolních bucích a odsekávám uschlé větve. Nakonec jsem vytvořil velkou zásobu dříví, kterou jsme ani nepotřebovali. S blížícím večerem přicházejí dva Poláci. Chatka je malá, takže si musí roztáhnout stan a spát venku pod stromy. Toto se opakuje ještě dvakrát a my jsme rádi, že jsme přišli jako první. Někdy o půlnoci do chaty přichází ještě jeden Polák, který si tak trochu vynutí malé místo na spaní, ale ráno už je pryč a ani moc místa nezabíral.

8. Spokojeně odpočíváme a v poledne odcházíme ke konečnému cíli naší cesty, na trojmezí Kremenec, kde se střetávají hranice Ukrajiny, Polska a Slovenska. Čím více se přibližujeme k trojmezí, tím více lidí potkáváme a na samotném vrcholu už je lidí něco kolem padesátky. Dáváme si slavnostní oběd (pořád to samé jako v předchozích dnech), děláme fotky a odpočíváme. Prý se teď nacházíme na území, které je nejbohatší na medvědy, a dokazuje nám to chlápek, který má na popruhu batohu přidělaný pepřový sprej (asi na komáry). Pak nás už čeká jen dlouhá, ale krásná lesní pěšina, která se postupně svažuje dolů do údolí. Dole čekáme na zbytek skupiny. Táta prohlašuje, že teď nás čeká už jen cesta do Nové Sedlice, ale ouha, před námi se tyčí další hřeben. Stezka je navíc kompletně zabarikádovaná vyvrácenými buky po nedávné bouři. Když konečně vycházíme nahoru na hřeben, udiveně zíráme na satelit se solárními panely a větrník, který z povzdálí pozoruje kamera, to je poměrně zvláštní úkaz v lese. Bohužel začíná znovu pršet, a tak pospícháme do Nové Sedlice, která je nejvýchodnější vesnicí Slovenska. Konečně se dostáváme dolů do vesnice a ubytováváme se na plácku za informačním střediskem. Ihned s kamarády hlasujeme pro večeři v tamní restauraci, kde si dáváme pořádný nášup, a s plnými břichy nakonec spokojeně usínáme.

9. Pak nás už čeká jen cesta autobusem do Sniny a odtud do Humenného, kde znovu nastupujeme na lehátkový vlak a odjíždíme domů do Čech.

Souhrn věcných informací o NP Poloniny

Neživá příroda

Převážná část Polonin patří z hlediska geomorfologie do pohoří Bukovské vrchy s nadmořskou výškou 1000 až 1200 m. n. m. Nejvyšší hora je Kremenec (1210 m). Území Polonin tvoří převážně sedimenty ze střední křídly (druhojory) a z paleogenu (třetihory) tvořené rytmicky střídajícími se vrstvami převážně jílovců, pískovců, slepenců a vápenců. Tyto horniny se usazovaly ve velmi dlouhém období před 70 až 42 miliony let, kdy území Slovenska bylo zalito mořem Tethys. Tyto vrstvy jsou mocné až 5000 metrů a jsou často překryté mladšími čtvrtohorními usazeninami. V Poloninách jsou zastoupeny všechny druhy klimatu – teplé, mírně teplé a chladné. Průměrné roční srážky od 800 do 1 000 mm. Pokrývka sněhu tu trvá od listopadu do dubna. NP Poloniny patří do povodí řeky Bodrog a vytváří soustavu řek s malými přítoky. Na řece Cirocha byla v roce 1987 vybudovaná výše zmíněná přehrada Starina.

Fauna

Výprava do Polonin nás zaujala i z důvodu, že tam žijí zvířata, která se u nás už téměř nevyskytují. Kupříkladu medvěd hnědý (*Ursus arctos*), vlk obecný (*Canis lupus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), orel křiklavý (*Aquila pomarina*), pušтік bělavý (*Strix uralensis*), strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*). Z ohrožených druhů tu můžeme najít kočku divokou (*Felis silvestris*), vydru říční (*Lutra lutra*) a zebra evropského (*Bison bonasus*). Vzácně sem přejde z polské strany i los evropský (*Alces alces*).

Poloniny jsou zároveň jedním z pěti nejvýznamnějších území na Slovensku pro jeřábka lesního (*Bonasa bonasia*).

Z obojživelníků se tam kupříkladu vyskytuje čolek karpatský (*Triturus montandoni*), užovka stromová (*Elaphe longissima*) a užovka hladká (*Coronella austriaca*). Z kruhoústých a ryb tu patří k nejmíc ohroženým mihule karpatská (*Eudontomyzon danfordi*), hrouzek Kesslerův (*Gobio kessleri*) a sekavčík zlatý (*Sabanejewia aurata*).

Na území NP Poloniny bylo navíc zjištěno 5981 druhů bezobratlých, například 91 měkkýšů, 403 druhů pavouků, 33 druhů vážek, 819 druhů motýlů, 2428 druhů brouků atd.

Mimořádný vědecký a ochranný význam mají zvláště východokarpatské endemity a různé ohrožené druhy. Od roku 2004 se na území NP Poloniny realizuje projekt „Založení volně žijící populace zebra evropského v slovenských Karpatech“.

Flóra

Bohatý a zajímavý je i rostlinný svět Polonin, které tvoří botanickou hranici mezi horskými systémy Východních a Západních Karpat. V Poloninách roste více než 1000 druhů vyšších rostlin, mnoho z nich vzácných a ohrožených druhů, dále 300 druhů hub, více než 300 druhů mechů, 100 druhů lišejníků atd.

Nejrozšířenějším druhem vegetace jsou zde lesy s hlavní dřevinou bukem lesním (*Fagus sylvatica*). V nejnižších a nejteplejších částech se vyskytují dubovo-habrové lesy s výskytem

javoru a lípy. Ve vyšších polohách roste i jedle bělokorá (*Abies alba*). Různé jsou i nelesní společenství (louky, slatiny, paseky). Samotný název Poloniny je označením, charakteristickým pro louky, které se táhnou po tamějších horských hřebenech. Tyto travnaté hřebeny vznikly vypásáním dobytka.

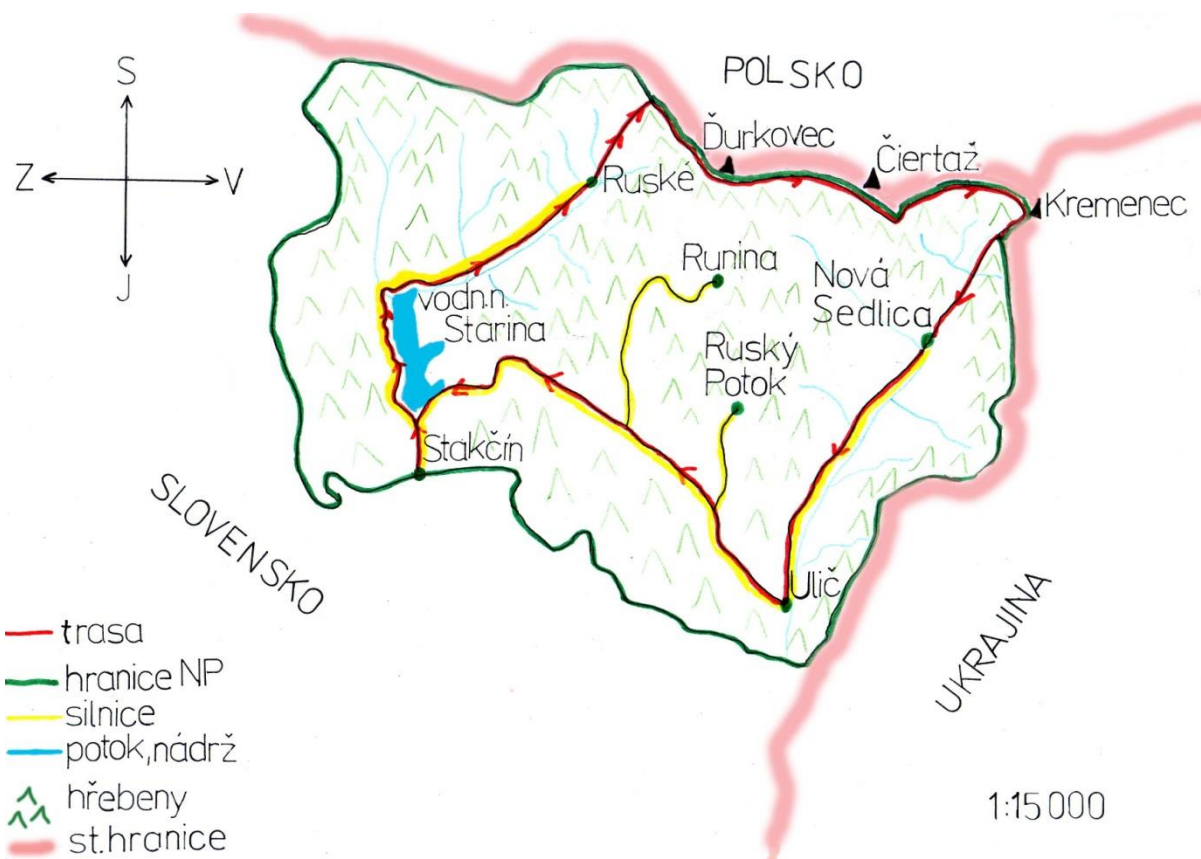
Historie kraje

První stopy osídlení sahají do konce mladší doby kamenné (eneolitu). V dalších obdobích bylo osídlení velmi řídké, takže další zprávy jsou až z období středověku. Na vývoj osídlení měla velký vliv i valašská kolonizace v 15. a 16. století pasteveckým a zemědělským etnikem označovaným jako Ruthéni či Rusíni. Nejstarší písemně doloženou obcí je Ulič z roku 1450, další vznikaly převážně v 16.–18. století. Svědectvím originálního mistrovství a umu místních obyvatel jsou světově proslulé starodávné dřevěné kostelíky pravoslavného nebo řeckokatolického vyznání, z nichž čtyři jsou dnes považované za národní kulturní památky. Celé území Polonin a Podkarpatska bylo od 11. století až do 1. světové války součástí Uherského království. Během této války zde probíhaly boje mezi rakousko-uherskou a ruskou armádou, které připomínají vojenské hřbitovy v několika místních vesnicích.

Okres a doprava

Poloniny leží v okrese Humenné v Prešovském kraji. Rychlíky jezdí jen do Humenného, poté musí sednout na lokálku, která jede přes Sninu (poslední větší město) do Stakčina, odkud už jezdí jen autobus, který ale má dosti velké intervaly. Autobusem se dá dostat až do poslední vesnice severovýchodního Slovenska jménem Nové Sedlice, která je oblíbeným východiskem turistů na hřebeny Polonin.

Mapa trasy

Doplnění Wikipedie

Na Wikipedii, na stránce Národní park Poloniny jsem článek obohatil konkrétně o tyto dva mnou psané odstavce:

Historie kraje

První stopy osídlení sahají do konce mladší doby kamenné (eneolitu). V dalších obdobích bylo osídlení velmi řídké, takže další zprávy jsou až z období středověku. Na vývoj osídlení měla velký vliv i valašská kolonizace v 15. a 16. století pasteveckým a zemědělským etnikem označovaným jako Ruthéni či Rusíni. Nejstarší písemně doloženou obcí je Ulič z roku 1450, další vznikaly převážně v 16.-18. století. Svědectvím originálního mistrovství a umu místních obyvatel jsou světově proslulé starodávne dřevěné kostelíky pravoslavného nebo řeckokatolického vyznání, z nichž čtyři jsou dnes považované za národní kulturní památky.

Celé území Polonin a Podkarpatska bylo od 11. století až do 1. světové války součástí Uherského království. Během války zde probíhaly boje mezi rakouskouherskou a ruskou armádou, které připomínají vojenské hřbitovy v několika místních vesnicích.

Okres a doprava

Poloniny leží v okrese Humenné v Prešovském kraji. Rychlíky jezdí jen do Humenného, poté se musí sednout na lokálku, která jede přes Sninu (poslední větší město) do Stakčina, odkud už jezdí jen autobus, který má velké intervaly. Autobusem se dá dostat až do poslední vesnice severovýchodního Slovenska Nové Sedlice.

Závěr

Myslím, že jsem svého záměru dosáhl, a to, že jsem naši cestu dostatečně zdokumentoval (viz fotografie a osobní pohled). Článek na wikipedii o národním parku Poloniny jsem doplnil.

Použitá literatura

Národní park Poloniny. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-02-17]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodn%C3%AD_park_Poloniny

Národný park Poloniny. *Národný park Poloniny* [online]. [cit. 2015-02-17]. Dostupné z:

<http://www.sopsr.sk/nppoloniny/sk/uvod.php>

Mapy.cz. *Mapy.cz* [online]. [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz/>

Fotografická příloha

Foto 1 - Nádraží v Humenném

zdroj: archiv autora

Foto 2 – Naučná stezka ve Stakčíně

zdroj: archiv autora

Foto 3 – Vcházíme do oblasti

zdroj: archiv autora

Foto 4 – První bivak

zdroj: archiv autora

Foto 5 – Starina a koně 1

zdroj: archiv autor

Foto 6 – Starina a koně 2

droj: archiv autora

Foto 7 – Druhý bivak ve vesnici Ruský Potok

zdroj: archiv autora

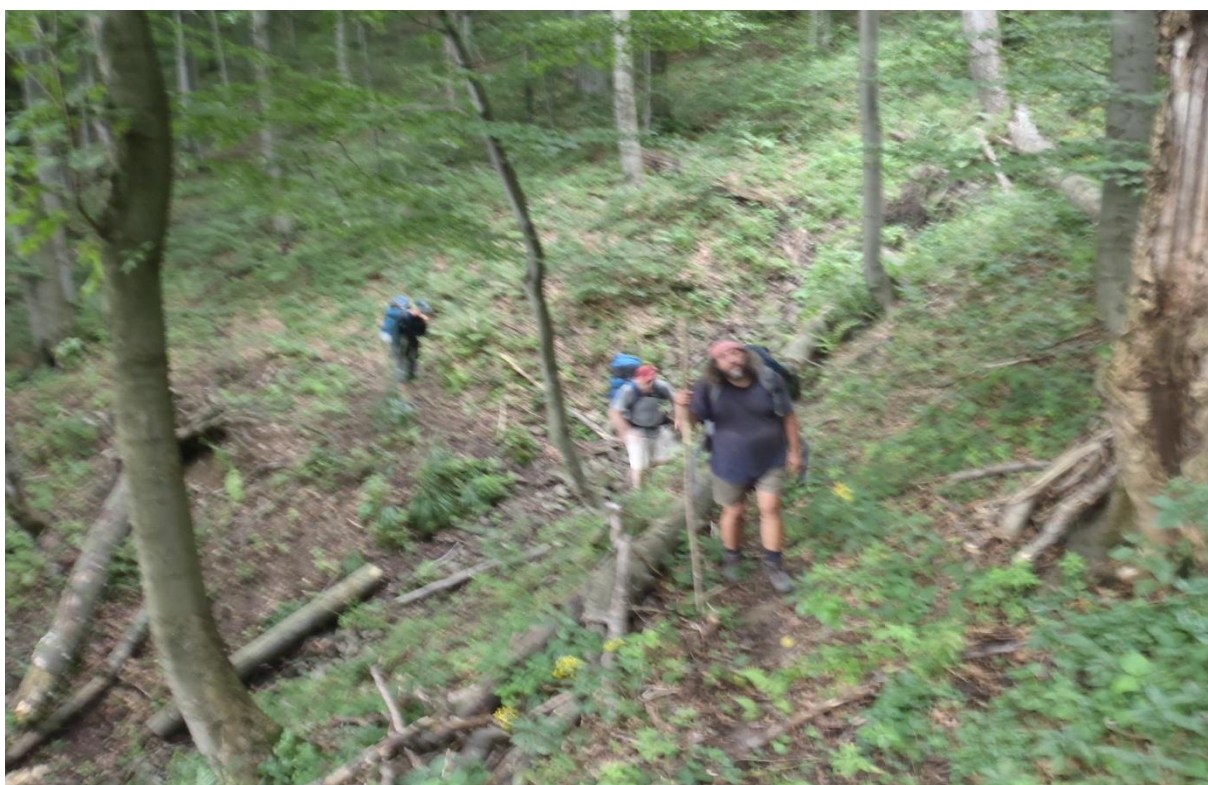

Foto 8 – Výstup na hřeben

zdroj: archiv autora

Foto 9 – Výhled do údolí

zdroj: archiv autora

Foto 10 – Ďurkovec ze zdola

zdroj: archiv autora

Foto 11 – Sedlo pod Ďurkovcem

zdroj: archiv autora

Foto 12 – Pohled z Ďurkovce

zdroj: archiv autora

Foto 13 – Typická polonina

zdroj: archiv autora

Foto 14 – Čtvrtý bivak

zdroj: archiv autora

Foto 15 – Pátý bivak, tábořiště pod Čert'azí

zdroj: archiv autora

Foto 16 – Cíl, Kremenec, slovensko-polsko-ukrajinské trojmezí

zdroj: archiv autora

Foto 17 – Stužický prales, sestupujeme

zdroj: archiv autora

Foto 18 – Ukazatel, Stužický prales

zdroj: archiv autora

Foto 19 – N. Sedlica, naučná stezka – Medveď hnědý

Foto 20 – Odpočinek před odjezdem do Čech

zdroj: archiv autora